

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 15 października 2014 w sprawie z powództwa M. P. (1) przeciwko P. B. o zapłatę, Sąd Rejonowy w Pabianicach oddalił powództwo oraz zasądził od powoda na rzecz pozwanego kwotę 3.617 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Apelację od powyższego wyroku wniósł powód, zaskarżając go w całości. Zaskarżonemu orzeczeniu zarzucił:

1. obrazę przepisów prawa materialnego przez nieprawidłowe zastosowanie przepisu art. 1011 k.c. i art. 1009 k.c. poprzez ustalenie, że wydziedziczenie zstępnej spadkodawcy jest bezskuteczne, podczas gdy z treści testamentu wynika wprost przyczyna wydziedziczenia polegająca na uporczywym postępowaniu wbrew woli spadkodawcy w sposób sprzeczny z zasadami współżycia społecznego, co odpowiada przyczynie wydziedziczenia z pkt. 1 art. 1008 k.c.;
2. naruszenie przepisów prawa procesowego, które miało wpływ na treść wyroku, a w szczególności art. 233 § 1 k.p.c. polegające na całkowicie dowolnej ocenie zebranego w sprawie materiału dowodowego, prowadzenie długotrwałego postępowania dowodowego, by uznać wydziedziczenie przedstawicielki ustawowej powoda za bezskuteczne, co zdaniem Sądu, Sąd jest zobowiązany uwzględnić z urzędu.

W oparciu o wskazane zarzuty powód wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I Instancji do ponownego rozpoznania wraz z rozstrzygnięciem o kosztach postępowania za drugą instancję.

Sąd Okręgowy w Łodzi zważył co następuje:

apelacja powoda nie jest zasadna i podlega oddaleniu.

Wbrew zapatrywaniom apelującego, zaskarżone orzeczenie należało uznać za prawidłowe, stanowiące wynik właściwej oceny zebranego materiału dowodowego. Sąd Okręgowy podziela poczynione przez Sąd pierwszej instancji ustalenia i w konsekwencji przyjmuje za swoje, uznając za zbędne powielanie ich w całości w treści niniejszego uzasadnienia. W ocenie Sądu odwoławczego Sąd I instancji w sposób właściwy zastosował również odpowiednie przepisy prawne do stanu faktycznego niniejszej sprawy.

Na wstępie koniecznym jest odniesienie się do sformułowanych przez skarżącego zarzutów naruszenia przepisów postępowania, gdyż wnioski w tym zakresie z istoty swej determinują rozważania co do pozostałych zarzutów apelacyjnych, bowiem jedynie nieobarczone błędem ustalenia faktyczne, będące wynikiem należytej przeprowadzonego postępowania mogą być podstawą oceny prawidłowości kwestionowanego rozstrzygnięcia w kontekście twierdzeń o naruszeniu przepisów prawa materialnego.

Powód wśród zarzutów naruszenia prawa procesowego zakwestionował dokonaną przez Sąd I instancji ocenę materiału dowodowego. Zarzut apelacji w tej części, zmierzający do wykazania naruszenia przepisu art. 233 k.p.c. należało uznać za chybiony. Jest on o tyle niezasadny a limine, iż nie został on przez skarżącego sprecyzowany i nie sposób wywnioskować, w zakresie których konkretnych dowodów przeprowadzonych przez Sąd pierwszej instancji, miałyby zostać przekroczona swobodna ocena. Powód podnosząc zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. w wywiedzionej przez siebie apelacji nie kwestionuje poszczególnych ustaleń faktycznych przytoczonych na kartach uzasadnienia wyroku pierwszoinstancyjnego, nie usiłuje podważyć toku rozumowania Sądu Rejonowego w zakresie dotyczącym dokonywania tych ustaleń, oraz nie wskazuje jakie ustalenia faktyczne byłyby prawidłowe.

Ocenic zatem należy, że skarżący nie kwestionuje tych ustaleń, albowiem zarzut naruszenia przepisu art. 233 § 1 k.p.c. podniesiony został jedynie w związku z zarzutem naruszenia przepisów prawa materialnego i tylko w kontekście uznania bezskuteczności testamentu w części dotyczącej wydziedziczenia zstępnych spadkodawczyni. Wydaje się zatem, że przedmiotem zarzutu jest ocena ustalonych okoliczności sprawy z punktu widzenia przepisów prawa materialnego. Skoro zaś art. 233 § 1 k.p.c. jest zawarty w tej części ustawy procesowej, która dotyczy oceny dowodów,

a skarżący nie kwestionuje oceny poszczególnych źródeł dowodowych, ani nie wskazuje jakie ustalenia byłyby trafne, to należało ocenić, że ustalenia faktyczne w istocie nie były przedmiotem zarzutów. Dlatego postawiony przez powoda zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. należy rozpatrzyć jako dotyczący prawidłowości zastosowania przepisów prawa materialnego, to jest art. 1009 k.c. i art. 1011 k.c.

Jedynie ubocznie wskazać należy, iż zarzut sprowadzający się do wykazania przewlekłości postępowania podlega odrębnemu zaskarżeniu, tj. w drodze skargi. Tym samym nie może być przedmiotem zarzutu apelacji, zaś okoliczności w tym zakresie pozostają bez wpływu na trafność zaskarżonego wyroku.

Przechodząc do oceny zarzutów materialnoprawnych wskazać należy, iż koncentrowały się one wokół przepisów art. 1011 k.c. i art. 1009 k.c.

Przede wszystkim w orzecznictwie ugruntowany jest jednolity pogląd, iż przyczyna wydziedziczenia musi wynikać z testamentu, przy czym nie musi być wskazana precyzyjnie, poprzez dokładne odwołanie się do katalogu sporządzonego w art. 1008 k.c. Warunkiem skutecznego zastosowania art. 1008 k.c. jest wykazanie zaistnienia przesłanek wydziedziczenia (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 6 marca 2013 roku, I ACa 4/13, Lex nr 12936/10). Wydziedziczenie pozostaje nieskuteczne, jeżeli jego przyczyna nie wynika z treści testamentu - nawet gdyby w rzeczywistości przyczyna wydziedziczenia zachodziła, w związku z czym przyjmuje się, że spadkodawca winien opisać w testamencie przykłady konkretnych zachowań uprawnionego do zachowku, które wypełniałyby ustawowe przesłanki, nie jest zaś wystarczające posłużenie się ogólnymi sformułowaniami, bez wskazania konkretnych zachowań lub rodzaju obowiązków (por. wyrok Sądu Okręgowego w Nowym Sączu z dnia 8 lipca 2014 roku, I C 387/12, Teza nr 3, Lex nr 1681850, wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 13 stycznia 2011 roku, I ACa 1021/10, Lex numer 898627). Przyczyna wydziedziczenia powinna zostać w testamencie skonkretyzowana, sprecyzowana, jednoznacznie sformułowana i opisana. Nie może być przyjmowana w sposób dorozumiany, wbrew treści testamentu, z pominięciem tej treści, a także nie może zostać ustalona jako realnie istniejąca w razie braku odpowiedniej dyspozycji testamentu (wyrok Sądu Okręgowego we Wrocławiu z dnia 24 czerwca 2013 roku, I C 284/12, Teza nr 3, Lex numer 1681854).

Wbrew zatem stanowisku apelującego Sąd I instancji trafnie stwierdził bezskuteczność wydziedziczenia M. P. (2), uznając tym samym, iż po stronie powoda nie powstało roszczenie o zachowek po T. B., co skutkowało oddaleniem powództwa. Swoje stanowisko przekonująco i wyczerpująco uzasadnił, a przedstawioną w tym względzie argumentację Sąd Okręgowy w całości podziela, nie dostrzegając w tym zakresie żadnych nieprawidłowości. Niewątpliwie z treści testamentu nie wynika na czym konkretnie miało polegać uporczywe, naganne i sprzeczne z wolą testatorki postępowanie M. P. (2). Fakt sporządzenia przedmiotowego testamentu w formie aktu notarialnego nie ma wpływu na ocenę skuteczności dokonanego w nim wydziedziczenia. Dokument ten, zgodnie z art. 244 k.p.c., stanowi dowód tego, co zostało w nim urzędowo zaświadczone tj. że spadkodawca – matka M. P. (2) wyraziła wolę jej wydziedziczenia. Testament tej treści, nie zawierający żadnych zarzutów pod adresem uprawnionego do zachowku czy też opisów jego nagannych postępowań, mimo że posiada formę testamentu notarialnego, nie może stanowić skutecznej podstawy do wydziedziczenia. Nie spełnia bowiem koniecznych wymogów opisanych w art. 1008 i 1009 k.c.

Z tych wszystkich względów Sąd Okręgowy uznał, iż apelacja nie zawiera uzasadnionych zarzutów mogących podważyć stanowisko Sądu Rejonowego, a tym samym jako bezzasadna podlega oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c.

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. i zasądził od M. P. (1) na rzecz P. B. kwotę 1.800 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego - § 6 pkt 6 w zw. z § 13 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 461).